

УДК 378.147

**Галутва Ю.В., завідувач відділенням
«Механізація сільського господарства та равлиння»
ВСП «Оріхівський коледж ТДАТУ»**

ПОЗААУДИТОРНА САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ

Анотація. У даній статті розглядаються важливість і цінність самостійної- позааудиторної роботи студентів ВНЗ як фактор конкурентоспроможності майбутнього фахівця .

Ключові слова: освітній процес, самостійна робота, вміння, інновації.

Постановка проблеми. Зміна соціально-економічних умов у суспільстві, перехід до ринкових відносин призвели до того, що значно підвищилися вимоги щодо рівня і якості підготовки фахівця в коледжі. Сучасний професіонал повинен володіти такими якостями, як цілеспрямованість, діловитість, підприємливість, ініціативність, самостійність, тобто, щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці. Внаслідок цього в системі вищої освіти стоїть завдання не просто відкрити студентам шлях до тих чи інших наук, а навчити їх вчитися і поповнювати свої знання протягом усього життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вимоги до сучасного фахівця диктують необхідність забезпечення самостійної роботи студентів у поєднанні з вдосконаленням управління нею з боку викладачів і майстрів виробничого навчання.

Формування цілей статі. Освітні стандарти зобов'язують викладачів учити студентів працювати самостійно, здобувати знання, розширювати свій кругозір, прагнути до істини в науці і практиці. Під час самостійної підготовки студенти повинні бути забезпечені доступом до мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу досліджень. Позааудиторна робота студентів є складовою частиною освітньої програми і поряд з виробничою практикою студентів залишається найбільш складною формою організації навчального процесу, що вимагає сучасної матеріально-технічної бази, відповідного теоретичного, психолого-педагогічного та науково-методичного супроводу, дотримання інтересів роботодавців і освітнього закладу, а також потреб студентів у самореалізації.

Вагомою є роль самостійної роботи в підвищенні якості навчального процесу. Відомо, що знання, які набуваються в процесі самостійної діяльності, засвоюється значно краще, ніж ті, які повідомляються викладачем як готові.

При плануванні самостійної роботи слід визначити, з якою метою виконується самостійна робота.

Такими цілями повинні бути: закріплення, поглиблення, розширення, систематизація знань і практичних умінь, отриманих під час аудиторних занять; самостійне оволодіння навчальним матеріалом; формування умінь використовувати, довідкову документацію і спеціальну літературу; розвиток пізнавальних здібностей та активності, творчої ініціативи, самостійності, відповідальності й організованості; розвиток дослідницьких умінь.

У навчальному процесі виділяють два види самостійної роботи: аудиторна; позааудиторна.

Аудиторна самостійна робота виконується під безпосереднім керівництвом викладача і згідно поставлених ним завдань. Позааудиторна самостійна робота виконується за завданням викладача, але без його безпосередньої участі. В освітніх стандартах на позааудиторну самостійну роботу відводиться не менше третини обсягу часу, запланованого на кожну досліджувану дисципліну.

Обсяг часу, відведений на позааудиторну самостійну роботу, знаходить відображення:

- в робочому навчальному плані - в цілому з теоретичного навчання, кожному з блоків дисциплін, з кожної дисципліни;
- в робочих програмах дисциплін з орієнтовним розподілом в темах.

Планування обсягу часу, відведеного на позааудиторну самостійну роботу з кожної дисципліни, здійснюється викладачем навчальної дисципліни. Підготовка позааудиторної самостійної роботи відбувається відповідно рекомендованим видам завдань, згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Самостійна робота вимагає вдосконалення методів і форм організації праці студентів, правильного визначення обсягу і виду самостійних знань, форм їх контролю, обліку покурсової динаміки професійної підготовки фахівців. Ефективність самостійної роботи студентів залежить від умов організації, мотивації її виконання, змісту завдань, форм виконання.

Перед усіма викладачами стоїть завдання - правильно організовувати самостійну роботу студентів. Організація включає, перш за все, методичне забезпечення у вигляді чітких завдань на самопідготовку з конкретними способами їх виконання. Тут особливо важлива індивідуалізація самостійної роботи.

Чим раніше студенти оволодіють методами роботи з навчальною літературою, тим швидше вони почнуть орієнтуватися у великій кількості нової інформації, тим швидше виявиться їх самостійність, активність та ініціативність - такі важливі професійні якості особистості формуються в процесі самостійної роботи.

Для розвитку навчально-пізнавальної активності студентів у коледжі використовуються різноманітні форми позааудиторної роботи.

Таблиця 1.

Основні види організації, керівництва та контролю позааудиторної самостійної роботи студентів.

Види самостійної роботи	Способи керівництва з боку викладачів	Форми контролю
Опрацювання конспектів лекцій	Складання електронних конспектів лекцій	Усне опитування, диктант, письмові роботи
Складання опорних конспектів (конспектування підручників, навчальних посібників)	Складання списку рекомендованої літератури. Розробка методичних вказівок	Семінар
Реферування додаткової літератури	Розробка тем рефератів, підбір літературних джерел	Захист реферату
Пошук інформації по темі	Складання списку літератури	Доповідь, письмове оформлення, використання для вирішення поставленої проблеми
Систематизація застосованих знань і наочне їх уявлення	Консультація	Доповідь, схеми, таблиці, графіки, мультимедійні презентації
Виконання індивідуальних домашніх завдань	Розробка варіантів завдань, консультація	Перевірка
Моделювання різних видів професійної діяльності	Консультація	Перевірка
Підготовка до практичних занять (проміжного, поточного і підсумкового контролю)	Розробка контрольних завдань, тестів, ситуаційних завдань	Усне опитування, тестування, рішення ситуаційних завдань
Виконання творчих робіт	Розробка рекомендацій	Оформлення виставки

Високий рівень пізнавальної активності і самостійності студентів проявляється в ході виконання ними навчально-дослідницької роботи. Підготовка доповіді, повідомлення, реферату до виступу, складання тематичних кросвордів сприяють поглибленню знань з предмета, закріплення вивченого матеріалу. Завдання викладача - надати кожному студенту можливість вибору своєї теми, свого завдання. При виконанні таких форм позааудиторної самостійної роботи студенти здійснюють пошук, відбір та обробку інформації, а створення комп'ютерної презентації доповідей вимагає від них навичок використання інформаційних технологій.

Реалізації компетентісно-орієнтованої освіти, систематизації та закріплення теоретичних знань і практичних умінь з дисципліни, розвитку навичок самостійної і творчої діяльності сприяє курсове проектування як один з ефективних видів самостійної роботи студентів. Це цілком самостійна робота студентів, роль викладача зводиться до створення банку тема-

тики курсових робіт, надання студенту права вибору теми і консультування в ході написання курсових робіт. Таким чином, педагог виступає як консультант, організатор середовища навчання.

Студенти спеціальності 208 «Агроінженерія» виконують на завершальному курсі випускню кваліфікаційну роботу (дипломний проект), захист якого - один з етапів підсумкової Державної атестації за фахом.

При впровадженні курсового проектування дотримується важливий принцип: елементи дослідницької діяльності вводяться поступово, ускладнюючи від курсу до курсу. При виконанні випускної кваліфікаційної роботи студенти демонструють знання і вміння; вирішувати конкретні завдання і готовність до самостійної роботи. Ще одним кроком на шляху формування в студентів навичок самостійної і творчої роботи є виробнича практика, яка проводиться у відповідних організаціях і на підприємствах в залежності від профілю спеціальності. Під час практики студенти поглиблюють, розширюють свої теоретичні знання з дисципліни, набувають практичних навичок, опановують основними видами професійної діяльності, вдосконалюють етичні аспекти спілкування з персоналом. По завершенні теоретичного і практичного навчання студенти виходять на кваліфікаційну практику, де закріплюють і вдосконалюють отримані знання, набувають досвіду самостійної роботи за фахом.

Висновки. Таким чином, інтенсифікація і підвищення ефективності формування в студентів самостійної і творчої роботи вимагають: активізації взаємин викладача і студента; використання діалогу між викладачем і майбутнім фахівцем; використання творчих можливостей традиційних і освоєння нетрадиційних форм і методів навчання; відповідної організації навчального процесу; зв'язку з майбутніми роботодавцями; розвитку матеріально-технічної бази підготовки майбутніх фахівців.

Бібліографічний список:

1. Закон України „Про вищу освіту” (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1415-VIII від 14.06.2016, ВВР, 2016, № 30, ст.543) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www. zakon5.rada.gov.ua/](http://www.zakon5.rada.gov.ua/)
2. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Журавська Л. М. // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – №2.
3. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129с.
4. Кудрянт З. Н. Система освіти в Україні / З. Н. Кудрянт // Педагогіка: навч. посібник. – Одеса: ПДПУ, 2001. – С. 55-56

Galutva Yu. Extra-curricular self-study students' work as a factor of increasing the competitiveness of graduates.

Summary. This article is considered the importance and value of extra-curricular self-study work of students of higher educational institutions as a factor of competitiveness of a future specialist.

Key words: educational process, self-study work, skills, innovations.